

Utanför domstolen gick det ibland hett till när folk demonstrerade för och emot Zuma.

FOTO: ANNIKA F LANGA

Våldtäktsmål bryter tystnad

I november förra året anmälde en 31-årig kvinna ANC:s vicepresident Jacob Zuma för våldtäkt. Zuma nekade till brott, men erkände sent omsider att han haft sex med kvinnan. Rättegången startade i Johannesburg i mars och har, på gott och ont, lett till ett par oväntade "biprodukter".

Maktstriden i ANC är i full sving och konspirationsteorier flyger numera med vindens hastighet. Själv hävdar Jacob Zuma att han är ett offer för de krafter som vill se en mer näringslivsorienterad person efterträda president Mbeki, och som ett tecken i tiden demonstrerade dagligen ett hundratal Zuma-anhängare utanför högsta domstolen. För dem var det en självklarhet att Zuma utsatts för en komplott.

– Jag har känt honom i hela med liv. Han skulle aldrig göra något sådant här, säger Mary Msimang.

Andra tränger sig fram för att dela med sig av "bevisbördan": kvinnan var oanständigt klädd, hon sa aldrig nej, ropade inte på hjälp och flydde inte från scenen. Hon har tidigare anklagat fem män för våldtäkt, utövat utpressning mot två och till på köpet ringde hon underrättelsetjänstens Ronnie Kasrils (som utpekats för att vara anti-Zuma, pro-Mbeki) strax efter övergreppet.

Det här är också argument som stöts och blöts inne i domstolen. Zumas försvarsadvokat grillar den 31-åriga kvinnan som kallas Khwezi i sydafrikansk media. Utfrågningen leder till ilska bland kvinnoaktivisterna. Khwezi har blivit våldtagen två gånger, säger de. Först av Zuma, sedan av rättsväsendet.

Dusch istället för kondom

Jacob Zuma utsätts inte för samma grillning, trots att det är allmänt känt att han lider av ekonomiska bekymmer och ett komplicerat privatliv. Däremot får han gång på gång redogöra för natten den 2 november

2005, och han väljer att falla tillbaka på den traditionella zulukulturen. Helt kort går hans försvar ut på att Khwezi förförde honom, och att det för en zuluman är en omöjlighet att överge en redan upphetsad kvinna.

Fast vid ett tillfälle tvekar han. Just den här natten hittar han ingen kondom och han visste ju att Khwezi är hivpositiv. Ändå har de oskyddat sex.

I rätten säger Zuma att han från sin tid som ordförande i *South African National AIDS Council* har förstått att risken för överföring av hivsmitta från kvinna till man är minimal. Men, tillägger han, och detta är ett ödesdigert "men":

– Direkt efteråt tog jag en dusch för att tvätta bort hivviruset.

Dagarna därpå blir Sydafrikas aidsorganisationer nerringda av allmänheten som vill få klart besked i frågan om man kan ersätta kondom med en dusch?

Hälsoministern Manto Tshabalala-Msimang är förargad. Hon beskyller media för

att sprida oansvariga halvsanningar. Förvirringen är i det närmaste total.

Etniska lojaliteter

– Det här handlar ytterst om en politisk kamp mellan zulu- och xhosafolket, tro mig, säger en reporter från sydafrikansk TV utanför domstolen.

Redaktören för *Sunday Times*, Mondli Makhanya, tillägger att uppkomsten av just etniska lojaliteter är den farligaste av alla biprodukter i hela Zuma-sagan. För ingen har ännu glömt de våldsamma motsättningar som krävde upp emot 20 000 liv i början av 1990-talet.

Den nya regeringen har lagt på locket, men Zumas regression till traditionell zuluman är en lek med elden. För hans anhängare är det redan en självklarhet att xhosa-ministerrarna i regeringen vill bli kvitt varje zulu som hotar deras ställning.

Mondli Makhanya varnar för att Zumas "vädjan till nakna etniska känslor" inte bara riskerar förvandla honom till en ny Mangosuthu Buthelezi, utan också för att nytt våld ska blossa upp i KwaZulu-Natal.

Jacob Zumas framtid har således trasslats ihop med de mörkaste faktorerna i sydafrikansk politik: maktstrid, konspiration, korruption, våldtäkt, etniska motsättningar och till och med mord, i alla fall om man får tro Zumas anhängare (närmare bestämt på afärsmannen Brett Kebble).

Bryter tystnaden

Det är första gången som en så kallad befrielsehjärte får sitt privatliv uthängt i offentligheten och den detaljerade rapporteringen har verkat som en förlösande kraft för de kvinnor som blivit våldtagna av män ur det egna partiledet. Detta har i sin tur lett till en nationell debatt om hur kvinnor utnyttjades i ANC:s exil-läger under apartheid.

– Rättegången har inspirerat många kvinnor att bryta tystanden och dela sin ångest med hela landet, säger Pumla Gobodo-Madikizela, professor i psykologi vid universitetet i Kapstaden.

– På samma gång är det givetvis traumatiskt. Kvinnorna upplever sin våldtäkt en andra gång, tillägger hon.

Det här är övergrepp som kvinnliga befrielsesoldater tigit om i decennier. Under apartheid var det kort och gott otänkbart att polisanmäla en kamrat, och inne i lägren uppmanades man också att inte tala öppet om övergreppen. Ändå är det knappast en nyhet för ANC. Redan 1984 klagade en kvinnlig gerillasoldat till James Stuart, som utredde missförhållanden i lägerfångelserna, om att vissa överordnade ANC:are förväntade sig "service" från kvinnorna, oavsett om de redan var gifta eller ej.

1997 tog sannings- och försoningskommissionen TRC upp ärendet, men den dåvarande försvarsministern Joe Modise förnekade vetskap om att ANC-ledare skulle ha missbrukat sin ställning. En kvinna jag känner blev våldtagen på 80-talet av en man som idag innehar en mycket viktig position i det sydafrikanska samhället, och nu upplever också hon att såren rivs upp på nytt.

– Det är på gott och ont. Minnena är plågsamma, men samtidigt behöver vi en avslutning, säger hon och fortsätter:

– Ännu viktigare är det förstas att ANC nu bekräftar att jämställdhetspolitiken är mer än en papperstiger.

I en debattartikel, där hon väljer att vara anonym, argumenterar hon för att våldtäkt ska upphöjas till ett brott mot de mänskliga rättigheterna och att ANC ska vidta omedelbara åtgärder mot varje medlem, hög som låg, som förgriper sig på barn och kvinnor.

ANNIKA F LANGA

Jobannesburg

Ilskna demonstranter anklagar polisen för att enbart skydda Zuma-anhängarna. FOTO: ANNIKA F LANGA

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalkivet.se.